

**በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት**

የሰ/መ/ቁ 253101

ታህሳስ 25 ቀን 2017/9/ም

ዳኞች :- ገበየሁ ፈለቀ

ደረጀ አያና

ደጀኔ አያንሳ

ኑረዲን ከድር

ብርሃኑ መንግሥቱ

አመልካቾች:- የአቶ ከበደ ተክለማርያም ወራሾች:-

- 1 አቶ ደረጀ ከበደ
- 2 አቶ ገዢነሽ ከበደ
- 3 አቶ ግርማ ከበደ
- 4 አቶ ሰለሞን ከበደ

ተወካይ ደረጀ ከበደ ቀረቡ

ተጠሪዎች :- 1 አቶ ደረጀ ተስፋዬ

2. ወ/ሮ ቤተልሄም ተስፋዬ

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ የውርስ ማጣራትን ተከትሎ የቀረበ የሚስት የንብረት ድርሻን የሚመለከት ነው፡፡ክርክሩ የተጀመረው በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሲሆን የአመልካቾች አጠራሽ ሟች አቶ ከበደ

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ወሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!

ተክለማሪያም አመልካች፣የአሁኑ ተጠሪዎች በሌላ በኩል ተጠሪዎች በመሆን ተከራክረዋል፡፡ የአመልካች አውራሽ በስር ፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ያቀረቡት አቤቱታ ይዘት በአጭሩ ልጃቸው ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ልጅ ሳይወልዱ በመሞታቸው ከባለቤታቸው አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ጋር ያፈሩት በየካ ክ/ከተማ ወረዳ 12 የቤት ቁጥር 682 የሆነው ንብረት እና ከቤቱ የተሰበሰበው የኪራይ ሀብት በውርስ አጣሪ ተጣርቶ የድርሻዬ እንዲለይ በሚል ያቀረቡ ሲሆን የሟቿ አባት የሆኑት አቶ ከበደ ተክለማሪያም በመሞታቸው አመልካች በተተኪ ወራሽነት ወደ ክርክሩ እንዲገቡ ተደርጓል፡፡ተጠሪዎችም በቀረበው አቤቱታ ላይ መልስ በመስጠት የአቤቱታው መነሻ የሆነው የውርስ ሀብቱም ተጣርቶ እንዲቀርብ ተደርጓል፡፡በውርስ አጣሪው ተጣርቶ የቀረበው ሪፖርት ይዘትም የአስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ በመ/ቁ 158482 ህዳር 03 ቀን 2013 ዓ.ም የውርስ ሀብት ተጣርቶ በጸደቀው የውርስ ሀብት ሪፖርት አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ሰኔ 09 ቀን 1995 ዓ.ም ባደረጉት ኑዛዜ መሰረት የክርክር መነሻ በሆነው ቤት እና ይዞታ ላይ የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ 1/4ኛ ነው የሚል ውሳኔ የተሰጠ በመሆኑ አመልካች የሟቹን ድርሻ የቤቱን እንደዚሁም ከኪራይ የሚገኘውን ገቢ 1/4ኛ ድርሻ እንዲካፈሉ የሚል ነው፡፡ግራ ቀኙም በቀረበው የውርስ አጣሪ ሪፖርት ላይ ያላቸውን አስተያየት የሰጡ ሲሆን ፍ/ቤቱም የሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የውርስ ሀብት በፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ 158482 ላይ ተጣርቶ የፀደቀ ሲሆን በዚህ የጸደቀው የውርስ አጣሪ ሪፖርት ላይ የውርስ ሀብት የሆነውን ቤት ሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ በሰኔ 09 ቀን 1995 ዓ.ም ባደረጉት ኑዛዜ በየካ ክ/ከተማ ወረዳ 12 የቤት ቁጥር 682 ከሆነው ቤት እና ይዞታ ላይ የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ 1/4ኛ መሆኑን ፍ/ቤቱ የቀረበው በውርስ አጣሪ ሪፖርት ተረጋግጧል፡፡አመልካችም ይህን ውሳኔ አላሻፍሙ፤ከቤት ቁጥር 682 ላይ የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ የሚስትነት ድርሻ ግማሽ ድርሻ እንደሆነ የሚገልጽ ውሳኔ አላቀረቡም፡፡አመልካች ይህ ውሳኔ ስለመሻሩም ያቀረቡት ማስረጃ የለም፤ ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ የሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ሚስት ስለመሆኗ እና ቤት እና ይዞታውን በጋራ አፍርተዋል በሚል የተሰጠ ውሳኔ አልቀረበም፤ ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ከሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ጋር በመሆን ያፈሩ በመሆኑ ግማሹ የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ የሚስትነት ድርሻ ሊሆን ይገባል የሚል ክርክር ሊቀርብ የሚገባው በቤተሰብ ችሎት እንጂ በዚህ በተያዘው ችሎት ባለመሆኑ የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ ከሆነው 1/4ኛ ድርሻ ላይ አመልካች እያንዳንዳቸው 1/4ኛ ድርሻ አላቸው።የቤት ኪራይን ገቢን በተመለከተ የተሰበሰበው ገቢ በአጠቃላይ ብር 444,400 ስለሆነ ከዚህ ገንዘብ ላይ ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ ብር 111,100 በመሆኑ ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ ላይ አመልካች እያንዳንዳቸው 1/4ኛ ማለትም ብር 27,775 ብር የሚደርሳቸው ሆኖ ለተለያዩ ጉዳዮች የወጣው ወጪ ብር 108,259.11 በመሆኑ የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ ብር 27,064.78 ስለሆነ ከዚህ ላይ አመልካች

እያንዳንዳቸው ብር 6943.75 የሚለከፍሉት ውርስ ሃብት ዕዳ ይሆናል በማለት በውርስ አጣሪ የቀረበውን ሪፖርት አጽድቆታል፡፡

አመልካቾች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት የይግባኝ አቤቱታቸውን ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ያቀረቡ ሲሆን ፍ/ቤቱም በመ/ቁ 36691 ሰኔ 05 ቀን 2015 ዓ.ም በሰጠው ብይን ባላሻሩበት በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የተሰጠው ውሳኔ ስህተት የለበትም በማለት ይግባኙን ሰርዞታል፡፡

አመልካቾችም የተሰጠው ውሳኔ ላይ የሰበር አቤቱታ ያቀረቡ ሲሆን የቀረበው አቤቱታ ይዘትም በአጭሩ ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ የሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ሚስት ስለመሆናቸው ሐምሌ 13 ቀን 1996 ዓ.ም የተሰጠው የሚስትነት ማስረጃ ለውርስ አጣሪ እንዲሁም ለሥር ፍርድ ቤት ያቀረብን ከመሆኑም በላይ ተጠሪዎች በስር ፍርድ ቤት በነበረው ክርክር የካዱት ነገር የለም፡፡ይህ ከሆነ ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ በሚስትነታቸው በተሻሻለው ቤተሰብ ሕግ አንቀጽ 63(1) መሠረት ከባለቤታቸው ጋር በትዳር ወቅት ያፈሩት የውርስ ሀብት ላይ ያላቸው ድርሻ 1/2ኛ እንደሆነ ግልፅ ነው፡፡ይህ በሆነበት የሥር ፍርድ ቤቶች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ሚስት ስለመሆናቸው ክርክር ባልተነሳበት እና ችሎቱ ራሱ ከሕጉ ጋር አገናዝቦ የሚስትነት ድርሻ ምን ያህል እንደሆነ በህጉ መሠረት መወሰን ሲገባው የሕግ ግምት የሚስትነት ድርሻ በቤተሰብ ችሎት እንጂ በዚህ ችሎት አይታይም በሚል የደረሰበት መደምደሚያ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግስት አንቀጽ 35(1) ላይ የተደነገገውን የሴቶችን መብት እንደዚሁም የፌ/ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ 45905፡79871 እና በሌሎች በርካታ መዝገቦች የሰጣቸውን አስገዳጅ ውሳኔዎችን የሚቃረን በመሆኑ ሊታረም ይገባል፡፡በስር ፍርድ ቤቶች የተጠቀሰውና በመ/ቁ 154882 የነበረው ክርክር ላይ ተሳታፊ ያልነበርን ሲሆን መዝገቡም የወራሽነት ድርሻ ማረጋገጫ ብቻ በመሆኑ በዚህ መልኩ የወራሽነት ድርሻ ላይ የተሰጠን ውሳኔ በሌላ ክርክር ተቃውሞ አቅርቦ መከራከር ከሚቻል በስተቀር በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ ቁ 358 መሠረት መቃወም አመልካች ሆነን ልንገባ እንደማንችል ከላይ የተጠቀሱት የሰበር ሰሚ ችሎት ውሳኔዎች የሰጠበት ጉዳይ ነው፡፡ይህ የሰበር አቤቱታ ቅሬታ የቀረበበት የመዝገብ ቁጥር 117089፡የመዝገብ ቁጥር 154882 ከመከፈቱ አስቀድሞ የተጀመረ መዝገብ ሆኖ እያለ አመልካቾች በቀረበው የውርስ አጣሪ ሪፖርት ላይ ያቀረብነው አስተያየት ሳይመለከትልን የውርስ አጣሪ ከስልጣናቸው በላይ የደረሱበትን መደምደሚያ በመቀበል የውርስ አጣሪ ሪፖርቱን ማፅደቁ አላግባብ ነው፡፡የቤት ኪራዩን በተመለከተም ተጠሪዎች የክርክር መነሻ የሆነው ቤት በማከራየት የሚጠቀሙበት የገንዘብ መጠን በባለሙያ የተጣራ ሪፖርት እያለ የውርስ አጣሪዎ አመልካቾች ባላውቀነው እና አስተያየት ባልሰጡበት ሌላ ሪፖርት በማዘጋጀት ታህሳስ 10 ቀን 2015 ዓ.ም አዘጋጅተው ባቀረቡት ሪፖርት ደግሞ የሚከራዩት ቤቶች ሁለት ክፍል ቤቶች ብቻ እንደሆነ ጠቅሰው ያቀረቡት የኪራይ መጠን በተመለከተ አመልካቾች ለሥር ፍርድ ቤቱ

ቅሬታችንን አቅርቦን እያለ ያቀረብነውን ቅሬታ በአግባቡ ሳይሰማን ሪፖርቱን ማፅደቁ ጭምር የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ እንዲታረምልን የሚል ነው፡፡

ይህ ሰበር ሰሚ ችሎትም አመልካቾች ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ መነሻ በማድረግ አመልካቾች የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ተተኪ ወራሾች ሲሆኑ ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ከሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ጋር በትዳር የቆዩ መሆኑ በሥር ፍርድ ቤት መመልከቱ ሲታይ ንብረቱ የጋራ የባልና ሚስት ንብረት ስለመሆኑ የሕግ ግምት የሚወሰድብት ነው ወይስ አይደለም፤ ተጠሪዎች የሕግ ግምቱን ማስረጃ በማቅረብ በማስተባበል የባል የግል ንብረት ስለመሆኑ ማስረዳት አለማስረዳታቸው፤ የአስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የውርስ ሀብት ሪፖርት የሕግ ግምቱን ለማስተባበል የሚችል መሆን አለመሆኑ፤ አመልካቾች በሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የውርስ ሀብት ማጣራት ያልተሳተፉ ከመሆኑ አንጻር የውርስ ሪፖርቱ እንደጸና ፍርድ ተቆጥሮ አመልካቾችን ያስገድዳል መባሉ ሕጋዊ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር ተጠሪዎች የሰበር አቤቱታው ከዚህ ትዕዛዝ ጋር ደርሷቸው መልስ በጽሁፍ እንዲያቀርቡ ትዕዛዝ ተሰጥቷል፡፡

1ኛ ተጠሪም ነሀሴ 14 ቀን 2016 ዓ.ም በሰጡት መልስ በመዝገብ ቁጥር 117089 በነበረው ክርክር ሟች አሥር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ባደረጉት ኑዛዜ ላይ የአመልካቾችን አውራሽ በኑዛዜ ተካፋይነት ድርሻ ያላቸው መሆኑን በግልጽ አስቀምጧል፡፡ በኑዛዜ ማስረጃው መሰረት ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ የኑዛዜ ወራሽ ናቸው፤ በሥር ፍ/ቤት ሚስት ናቸው የሚል ቢኖርም ሚስትነት ብቻውን የንብረት ተካፋይ አያደርግም፤ ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ በሚስትነታቸው ለንብረቱ መፈራት ያደረጉት አስተዋጽኦ በግልጽ ያልተቀመጠ በመሆኑ ሚስት በመሆን ብቻ የንብረት ተካፋይ ለመሆን የሚችል አይደለም፤ ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ የሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ሚስት መሆናቸውን የሚያረጋግጥ የሚስትነት ውሳኔም ሆነ ሌላ የሰነድ ማስረጃ አልቀረበም፤ ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ሚስት ስለመሆናቸው ተጨባጭ ማስረጃ ባልቀረበበት ንብረቱ የጋራ የባል ሚስት ንብረት ይሆናል በሚል የህግ ግምት ሊወሰድ አይገባም፤ ተጠሪዎች ንብረቱ የባል የግል ንብረት ስለመሆኑ ማስረዳት አይጠበቅብንም፤ ንብረቱ የባልና ሚስት በጋራ የተፈራ ነው የሚለውን የማስረዳት ግዴታ እና ሽክም ያለባቸው አመልካቾች ሲሆኑ አውራሻቸው ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ክርክር የተነሳበትን ንብረት በሚስትነት ስለማፍራቷ በሌላ ችሎት አረጋግጠውና አስወሰነው የማቅረብና የማስረዳት ኃላፊነት ያለባቸው አመልካቾች እንጂ ተጠሪዎች አይደሉም፤ አመልካቾች የውርስ ሀብት ሪፖርቱን ሊያስተባብሩ የሚችሉ አንዳችም ማስረጃ አላቀረቡም፤ የውርስ ሀብት ሪፖርቱ ያልተስተባበለ በመሆኑ የሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ የሚነቀፍ አይደለም፤ በፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በሰ/መ/ቁ 83007 በተሰጠ ውሳኔ በህግ አግባብ እስካልተሻረ ድረስ የውሳኔው አስገዳጅነትና ተፈጻሚነት በባለጉዳዮች ላይ ብቻ የተወሰነ ሳይሆን በማናቸውም አስፈጻሚ አካላትና በማናቸውም ፍ/ቤት ላይ ጭምር አስገዳጅ ነው

በሚል በተሰጠው ውሳኔ መሰረት በመዝገብ ቁጥር 158482 የተሰጠው ውሳኔ እንደጸና ፍርድ የሚቆጠር ነው። አመልካቾችም ዳኝነት የሚጠይቁበት ንብረት የሟች አሥር አለቃ ተስፋዬ ደስታ በግል የተፈራ ንብረት ላይ በመሆኑ እንዲሁም ኑዛዜውም ያለና የጸና በመሆኑ አመልካቾችን የማስገደድ ህጋዊ መብት አለው። በመዝገብ ቁጥር 158482 ላይ አመልካቾች ተሳትፎ ሳይኖራቸው እንኳን ውሳኔውን ሊያስተባብሩ የሚችሉ ውሳኔ ወይም ማስረጃ ሊያቀርቡ ይገባል። አመልካቾች በቀረበው አቤቱታ ላይ የጠቀሷቸው የሰበር ሰሚ ችሎት ውሳኔዎች አሁን ከተያዘው ክርክር ጋር አንዳችም ተመሳሳይነት የላቸውም። ሊያስገድድም አይችልም። የቤት ኪራይን በተመለከተ አግባብ ካለው የመንግስት ተቋም አጣርቶ ከቀረበ በኋላ ውሳኔ የተሰጠበት በመሆኑ የቀረበው አቤቱታ ውድቅ ሊደረግ ይገባል የሚል ነው።

2ኛ ተጠሪ በአመልካቾች በቀረበው የሰበር አቤቱታ ላይ መልስ እንዲሰጡበት አቤቱታው ከመጥሪያ ጋር የደረሳቸው ቢሆንም መልስ ያልሰጡ በመሆኑ መልስ የመስጠት መብታቸው ታልፏል።

አመልካቾችም 1ኛ ተጠሪ በሰጡት መልስ ላይ ነሐሴ 23 ቀን 2016 ዓ.ም የተፃፈ የመልስ መልስ በማቅረብ ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታቸውን አጠናክረዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ ከላይ የተመለከተውን የሚመስል ሲሆን ችሎቱም የግራ ቀኙ ክርክር እና በስር በፍርድ ቤቶች የተሰጡ ውሳኔዎችን መሰረት በማድረግ መዝገቡን መርምሮታል። መዝገቡን እንደ መረመርነው ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ የሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ሚስት ስለመሆናቸው ሐምሌ 13 ቀን 1996 ዓ.ም ከተሰጠው የሚስትነት ውሳኔ መረዳት የሚቻል ሲሆን በስር ፍርድ ቤትም አላከራከረም። በሟች መካከል የነበረው ጋብቻ በሞት የፈረሰ ሲሆን የጋብቻው በሞት መፍረስን ተከትሎ የሚቀርበው የንብረት ክርክር አስመልክቶ ንብረቱ የአንደኛው ተጋቢ የግል ሀብቱ መሆኑን ካላስረዳ በስተቀር ማንኛውም ንብረት በአንደኛው ተጋቢ ስም ብቻ የተመዘገበ ቢሆንም እንኳ የጋራ ሀብት ሆኖ የሚቆጠር ስለመሆኑ በተሻሻለው የፌዴራል ቤተሰብ ህግ አዋጅ ቁጥር 213/1992 አንቀጽ 63(1) ስር ተደንግጎ የሚገኝ ነው። የተጠቀሰውን የህግ ግምት ለማስተባበል ንብረቱ የግሌ ነው የሚል ተጋቢ ንብረቱ የግሌ እንጂ የጋራ አይደለም የሚል የማስረዳት ግዴታ የሚጠበቅበት ስለመሆኑ የሚያሳይ ነው። ተጠሪዎች የክርክር መነሻ የሆነው ንብረት የሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የግል ሀብት ነው በሚል የሚከራከሩት ሟቹ የክርክር መነሻ ሆነውን ንብረት በሚመለከት ባለቤታቸው ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደን ጨምሮ ሰኔ 09 ቀን 1995 ዓ.ም ኑዛዜ ያደረጉ በመሆናቸው የንብረት ክፍፍሉ ሊፈጸም የሚገባው ኑዛዜውን መነሻ በማድረግ ተጣርቶ በቀረበው የውርስ ሪፖርት መሠረት የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ 1/4ኛ መባሉ በአግባቡ ነው የሚል ሲሆን አመልካቾች በበኩላቸው በሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የውርስ ሀብት ማጣራት ያልተሳተፉ ከመሆኑ አንጻር የውርስ ሪፖርቱ እንደማስረጃ እንጂ እንደ ፍርድ ተቆጥሮ አመልካቾችን ሊያስገድድ አይችልም በሚል የሚከራከሩ

ናቸው፡፡አመልካቾች የሚች ወ/ሮ ጥሩ ዓለም ከበደን በመወከል ተሳታፊ ባልሆኑበት ተጠሪዎች የሚች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የውርስ ሀብት በመ/ቁ 158482 ህዳር 14 ቀን 2013 ዓ.ም ተጣርቶ ለፍርድ ቤት ቀርቦ እንዲጸድቅ የተደረገ ስለመሆኑ ከስር ፍርድ ቤት ክርክር መረዳት የሚቻል ሲሆን የጸደቀው የውርስ ሀብት እንደ ፍርድ ተቆጥሮ አመልካቾችን የሚያስገድድ ስለመሆኑ አለመሆኑ መመርመር አስፈላጊ ሆኖ ተገኝቷል፡፡ከውርስ ማጣራት ጋር ተያይዞ በፍርድ ቤት ቀርቦ የጸደቀ የውርስ አጣሪ ሪፖርት በሚመለከት የሚች ወራሾች በተገኙበት የጸደቀ የውርስ ማጣራት ሪፖርት እንደውሳኔ የሚወሰድ ስለመሆኑ በሰበር መ/ቁ 221741 ላይ አስገዳጅ ውሳኔ የተሰጠ ሲሆን በሌላም በኩል የሚች ወራሾች ባልተሳተፉበት ተጣርቶ የሚቀርብ የውርስ ማጣራት ሪፖርት እንደሁኔታው በማስረጃነት የሚያገለግል ሆኖ እንደ ውሳኔ የማይወሰድ ስለመሆኑ በሰበር መ/ቁ 45905 እና ተመሳሳይ ውሳኔዎች አስገዳጅ ውሳኔ ተሰጥቷል፡፡

በተያዘው ጉዳይ የሚች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ተተኪ ወራሽ የሆኑት አመልካቾች የሚች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የውርስ ሀብት በመ/ቁ 158482 ህዳር 14 ቀን 2013 ዓ.ም የወ/ሮ ጥሩ ዓለም ከበደን ድርሻ ጨምሮ ሲጣራ ተሳታፊ ያልነበሩ ስለመሆናቸው የተረጋገጠ ሲሆን በዚህ መሠረት የፀደቀ የውርስ አጣሪ ሪፖርት እንደ ውሳኔ የሚወሰድ ሳይሆን በማስረጃነት የሚያገለግል በመሆኑ በውርስ አጣሪው ቀርቦ የጸደቀው ሪፖርት እንደጸና ፍርድ ተቆጥሮ ብቻውን አመልካቾችን ሊያስገድድ የሚችል ሆኖ አልተገኘም፡፡ስለሆነም የቀረበው የውርስ አጣሪ ሪፖርት እንደ አንድ ማስረጃ የሚወሰድ ሆኖ ባለበት በመ/ቁ 117089 ላይ የሚች ወ/ሮ ጥሩ ዓለም ከበደ የውርስ ሀብት እንዲጣራ ሲቀርብ የክርክር መነሻ ሆነው ቤት እና ከቤቱ የሚገኝ የኪራይ ገቢ በሚመለከት የተጋቢ ሟቾች የጋራ ሀብት ስለመሆን አለመሆኑና የሚቻ ወራሾች የክርክር መነሻ ከሆነው ንብረትና ከቤቱ የሚገኘው የቤት ኪራይ ሊያገኙ የሚገባውን የድርሻ መጠን ከሌሎች ማስረጃዎች ጋር ሳይጣራ የሚች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ 1/4ኛ ነው በሚል የተወሰነበት በአግባቡ አይደለም ብለናል፡፡

ሲጠቃለል ሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ከሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ ጋር በትዳር የቆዩ ስለመሆናቸው በስር ፍርድ ቤት መመልከቱ ሲታይ የክርክር መነሻ የሆነው ቤት እና ከቤቱ የሚገኘው ኪራይ ገቢ የጋራ የባልና ሚስት ንብረት ስለመሆኑ የሕግ ግምት የሚወሰድበት ነው ወይስ አይደለም፤ ተጠሪዎች የሕግ ግምቱን ማስረጃ በማቅረብ በማስተባበል የክርክር መነሻ የሆነው የግል ንብረት ስለመሆኑ ስለማስረዳት አለማስረዳታቸው እንደዚሁም የአስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የውርስ ሀብት ሪፖርት የሕግ ግምቱን ለማስተባበል የሚችል መሆን አለመሆኑ ተጣርቶ ሊወሰን ሲገባ በአግባቡ ሳይጣራ በሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ የተደረገውን ኑዛዜ መነሻ በማድረግ ተጣርቶ በቀረበው የውርስ አጣሪ ሪፖርት መሰረት ሟች ወ/ሮ ጥሩ ዓለም ከበደ ከንብረቱ ያላቸው ድርሻ 1/4ኛ በመሆኑ አመልካቾች ይህንኑ ድርሻ የሚገባቸው ነው በሚል የተወሰነበት አግባብ በፌዴራል ፍርድ ቤቶች አዋጅ

ቁጥር 1234/2013 አንቀጽ 2(4)(ሸ) እና 10(1)(ሀ) መሠረት መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ ተከታዩ ተወስኗል።

ውሳኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ 306691 ሰኔ 05 ቀን 2015 ዓ.ም እንደዚሁም በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት መ/ቁ 117089 መጋቢት 01 ቀን 2015 ዓ.ም የተሰጠው ውሳኔ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሥነ-ሥርዓት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀጽ 9(1)(ለ) መሠረት ተሸሯል።
2. የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የተዘጋውን የመዝገብ ቁጥር 117089 በማንቀሳቀስ የሟች አስር አለቃ ተስፋዬ ደስታ በመ/ቁ 158482 ተጣርቶ የጸደቀውን ሪፖርት እንደ አንድ ማስረጃ በመውሰድ ከላይ በውሳኔው ይዘት ውስጥ በተገለጸው መሠረት የክርክር መነሻ የሆነውንና በየካ ክ/ከተማ ወረዳ 12 የሚገኘውን የቤት ቁጥር 682 የሆነው ቤት እና ይዞታ እንደዚሁም ከቤቱ የሚገኘው የኪራይ ገቢ በሚመለከት በግራ ቀኙ የቀረቡትን ማስረጃዎች እና አግባብነት ባለው ማስረጃ ጭምር በመመዘን የሟች ወ/ሮ ጥሩዓለም ከበደ ድርሻ 1/2ኛ ነው ወይስ 1/4 ስለመሆኑ በማጣራት ሕግን መሰረት ያደረገ ውሳኔ እንዲሰጥ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሥነ-ሥርዓት መመሪያ ቁጥር 17/2012 አንቀጽ 9/2 መሰረት መልሰንለታል።
3. በዚህ ችሎት የወጣውን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

ትዕዛዝ

1. በውሳኔው መሰረት እንዲፈጸም የውሳኔው ግልባጭ ለፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ይተላለፍ።
2. የመ/ቁጥር 158482 ወደ ፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ይመለስ።
መዝገቡ ውሳኔ ስላገኘ ተዘግቷል፤ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

መ/0

ማከታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!

